

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Kosztolányi Dezső*

Cím: *Tanulmányfő*

Forrás: *Pesti Hírlap*

Bp.

(Hely)

1921. 11. 27

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

308

Hely

Idő

'1921'

Személy

Helyszám

VASÁRNAP.

Tanulmányfő.

Budán egy névtelen kis-utcában lakik az öreg varróné, akit mindenki csak így hív: öreg varróné.

Az öreg varróné hatvannyolc éves, egyenesen jár és orrán okulárét hord. Hatvannyolc év óta szegény, negyvennyolc év óta varrogat és huszonnyolc év óta özvegy. Ura, aki kőműves volt, hamar megbetegedett, munkaképtelenül a szegényházba került, majd husz évig senyvedt egy budapesti tébolydában. Gyerekek nem voltak. Az asszony mégis fölnevelt egy kislányt, aki tizenkilenc éves korában meghalt. Azóta egyedül él, földbesüppedt budai házban, egyetlen udvarránéző szobácskában, melybe három rozoga falépcsőn kell lemenni, a földbe.

Itt az ablaknál szokott varrogatni. Nyáron este hatig, télen csak délig, mert délután már koromsötét van a hideg szobában, nem lát. Másként is vigyáznia kell munkájára. Keze reszket és szeme napról-napra gyöngül. Ennek tudatában van. Bizonyos lámpalázzal varr. Nem fogad el bonyolult munkát, melyhez izlés kell, nem barátja a nagy stilnek, a la Paquin, csak harisnyajavitást, szerény, nagyon szerény foltozást vállal aprógyermekeknek, kikhez már maga is hasonlít. Attól tart, hogy megrendelői előbb-utóbb elhagyják. Ezért árait „méltányosan” szabja meg.

Ő az egyetlen, aki még aranyvalutában számít és nem vesz tudomást a körülötte lezajlott gazdasági változásról. Munkájáért néha 6 korona 56 fillért, néha 12 korona 20 fillért kér, valami ismeretlen knles szerint a aprópénzt is hord magánál, papír-

ötvenfilléreseket és bélyeget, hogy vissza adjon a gazdagoknak, akiknek bizonyára nagyobb szükségük van a pénzre, mint neki. Ha olykor többet akarnak fizetni, furcsa, elutasító mosollyal néz rájuk. Semmit se fogad el. Nem engedi magát megvesztegetni.

Ebédre zsirtalan rántott levest eszik, naponta egy darab kenyérrel, vacsorára zsirtalan rántott levest, kenyér nélkül. Annak előtte bürgonyát is főzött, de mióta a krumpli kilója kilenc korona, lemondott erről a bűnös fényűzésről. Minden nap templomba megy, gyalog, a kilencedik kerületbe, egy kedves, régi templomba, hol legjobban tud imádkozni. Másfél óráig tart, míg odaér és másfél óráig, míg visszatér. Nagyobb esemény életében a háború második évében történt, mikor elromlott varrógépe s csak kézzel varrhatott, de aztán egy év alatt összekuporgathatott annyit, hogy varrogepét kijavította és most ismét kattog a munka.

A feje az szép. Tiszta és éles, mozgékony, ideges vonalakkal, mély ráncokkal, melyek az eztüst haj keretében majdnem feketéknek rémlenek. Mint ha az élet szobrot formált volna, melyet hatalmas kovács-pörölyökkel és kis finom ötvös-kalapácsokkal tökéletesre mintázott. Aki belép szobájába, az utca közvetlen szavaival, egy társadalmi mosollyal, az zavarba jön és ajkán elfagy a kedvesség. Ennyi egyszerűség megdöbbentő. Nem lehet megközelíteni, sem vigasztalással, sem alamizsnával. Ugy kell állni ott, mint valami fenség előtt, némán. De aztán látjuk, hogy csupa megbocsátás. Vékony száján az a szigorú fanyarság, összeszori-

tott fogainak merev untora csak abból az évtizedes mozdulatból származik, mellyel varrás közben a cérnaszálat el szokta harapni. Még a különvalóságot se hangsúlyozza. Nem üz véres gunyt azokkal, kik körülte élnek, az igénytelenségével, mely majdnem démoni és kísérteties, elidegenítő és rejtélyes, nem teszi próbára embertársait, hogy meddig nem veszik észre. Alig hiszem, hogy öntudatosan érezné nyomoruságát. Ha vállalnám, szegény-e, talán igennel, talán nemmel válaszolna, mert semmi-féle osztályhoz se tartozik. A bar-ok mulatóit uraknak hiszi, a valutaüzéreket embereknek tartja. Senkit se gyűlöl és sohase panaszkozik. De szívesen hallgatja a gazdagok sopánkodását, kik a nagy adók miatt sirnak és vigasztalja őket, hogy lesz ez is. Végre a gazdaságnak van határa, de az lemondása végtelen. Különbö a társadalomnak határozottan hálás. Évek óta havi husz korona selety utálnak ki neki, melyet fél napi ácsorgás után meg is kapott, kivéve a bolsevizmus idején. Ekkor megkérdeztem tőle:

— Sind Sie eine Kommunistin?

— Nein — felelte ő, abban a hitben, hogy valami vallásról szólnak és hozzátette egyszerűen: — Ich bin römisch-katholisch.

Ilyen az öreg varróné. Ha a jó pásztor még egyszer a földre jönne, ő vele varratná meg fehér ingét.

Kosztolányi Dezső.